

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Plzeň 7.6.2011
čj. SRS 039418/2011

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 10 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 30.5.–5.6.2011

1. Počasí

V posledních květnových dnech bylo teplé letní počasí s odpoledními teplotami 25 až 28 °C. Na začátku června se s příchodem studené fronty prudce ochladilo a denní teploty se vyšplhaly jen k 12 až 15 °C. Poté teploty postupně stoupaly. Na celém území se vyskytovaly bouřky a dešťové přeháňky s rozdílnou intenzitou.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Při vydatných dešťových srážkách došlo místy ke splavení ornice a zaplavení porostů na nižších částech pozemků, kdy některé zůstaly dočasně zamokřené. Vzhledem k tomu, že do konce května bylo poměrně suché počasí, výskyt houbových chorob není příliš vysoký. Momentálně teplé a vlhké počasí by ale mohlo uspišit jejich nárůst a také zvýšit výskyt hmyzích škůdců. Probíhá chemická ochrana proti původcům klasových chorob v ozimých obilninách.

OBILNINY

U ozimých obilnin dochází vlivem sucha i fyziologicky k zasychání nejspodnějších listů.

PŠENICE OZIMÁ (RF 49-61)

V porostech se vyskytuje infekce padlí travičního na pšenici (*Blumeria graminis* f. sp. *tritici*). Slabý výskyt této choroby byl zaznamenán v okrese Klatovy (Petrovice u Měčina, 2.6.). V okrese Tachov (Velký Rapotín, 31.5.) a Klatovy (Petrovice u Měčina, 2.6.) zjištěn slabý výskyt tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*). Slabý výskyt tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) sledován v okrese Klatovy (Petrovice u Měčina, 2.6.). V okrese Klatovy (Petrovice u Měčina, 2.6.) pozorován silný výskyt světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*), na pozorovacím bodě v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 30.5.) zjištěn střední výskyt tohoto škodlivého činitele.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné

zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První slabý výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** hlášen z okresu Klatovy (Petrovice u Měčina, 2.6.).

Pozorování dospělců a nymf mšic na obilninách se provádí v RF 51, 61 a 71 více než 20 m od okraje porostu. Kontroluje se 50 odnoží – vždy všechny listy (z obou stran) a klas.

Ochrana klasů – optimální termín ochrany je od konce květu do začátku tvorby obilky. V této době se ošetří porosty s výskytem 3-5 a více mšic v průměru na 1 klas (zvláště trvají-li příznivé podmínky pro vývoj mšic).

Ochrana proti tzv. listovým mšicím u ozimé pšenice se doporučuje provést na konci květu na porostech, na nichž se v době květu zjistí 25 a více mšic v průměru na jednu odnož.

Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** byl pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 31.5.). Díky vyšším teplotám došlo v posledním týdnu k intenzivnějšímu líhnutí larev kohoutků z nakladených vajíček.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev.

SIGNALIZUJEME ošetření proti larvám kohoutků. Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více než 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 71)

Lokální slabé výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** jsou hlášeny z celé oblasti. Slabý výskyt této choroby sledován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 31.5.), Domažlice (Ohučov, 2.6.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

První slabý výskyt mšice **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)** hlášen z okresu Domažlice (Ohučov, 2.6.).

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 32–51)

Lokální slabé výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** jsou hlášeny z celé oblasti. Slabý výskyt této choroby sledován v okrese Tachov (Pernolec, 2.6.), Domažlice (Domažlice, 31.5.), Rokycany (Veselá u Rokycan, 1.6.) a Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 2.6.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Střední výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis* f. sp. *hordei*)** zjištěn na pozorovacím bodě v okrese Rokycany (k.ú. Nevid).

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

Střední intenzita napadení **síťovitou a okrouhlou skvrnitostí ječmene (Pyrenophora teres)** zjištěna v okrese Rokycany (Veselá u Rokycan, 1.6.). Slabý výskyt byl zaznamenán v okrese Domažlice (k.ú. Domažlice, 31.5.).

*Zjišťování výskytu **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (síťované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.*

Preventivní ochrana spočívá ve výběru odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Nevysévat ječmen po ječmeni a jarní ječmen v blízkosti ozimého. Dobře zaorat posklizňové zbytky a vzešlý výdrol ječmene. Moření osiva je předpokladem potlačení primární infekce.

Použití fungicidů vyžaduje pravidelné vyhodnocování stavu porostu a včasné rozhodnutí o zákroku. Opožděné ošetřování v rozvinuté epidemii není plně účinné a nevyváží konečnou výnosovou ztrátu. Přípravky na bázi strobilurinů je nutné aplikovat preventivně, triazoly aplikovat zásadně v počátku napadení. Ošetření se provádí při ohrožení od fáze BBCH 30 (začátek sloupkování) do BBCH 59 (počátek metání).

V okrese Domažlice pozorován první výskyt **prašné snětivosti ječmene (Ustilago nuda)** – (Domažlice, 31.5.).

Ochrana: moření osiva, setí uznaného zdravého osiva, pozdější výsev ozimého ječmene a časnější výsev jarního ječmene.

Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (Oulema spp.)** byl pozorován v okrese Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 2.6.). Díky vyšším teplotám došlo v posledním týdnu k intenzivnějšímu líhnutí larev kohoutků z nakladených vajíček.

SIGNALIZUJEME ošetření proti larvám kohoutků.

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

MÁK SETÝ (RF 35-45)

Na pozorovacím bodě v okrese Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 2.6.) zjištěn slabý výskyt larev **krytonosce kořenového (Stenocarus fuliginosus)**.

Ochrana: Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 21-35)

Vzcházejí již i pozdě sázené porosty brambor. V okrese Tachov (Velký Rapotín a Staré Sedliště, 31.5.) zaznamenán slabý výskyt dospělců **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)**.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 71-73)

V okrese Rokycany (k.ú. Němčovice) zjištěny příznaky **strupovitosti jabloně** (*Venturia inaequalis*).

Patogen napadá listy, květy a plody, zcela výjimečně i letorosty. Na obou stranách čepelí listů vznikají sazovité různě velké skvrny. Postižená místa nekrotizují a silně napadené listy opadávají. Obdobné skvrny i na květech a plodech. Silně napadené květy a malé plody opadávají. Na větších plodech různě velké a utvářené šedočerné skvrny, v důsledku nestejněho růstu postižených a zdravých pletiv dochází k deformacím a praskání plodů. Následně jsou postižené plody napadány hnilobami.

Ochranu je možno provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinaci obou systémů. Při preventivní ochraně ošetřujeme průběžně po celou dobu nebezpečí primárních infekcí. Podle lokality a podmínek ošetřujeme od vyrašení do června, v intervalu 5 - 14 i více dní. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu (v období maximální intenzity růstu vývoj 2 - 3 listů týdně) a možnosti použitého fungicidu. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí (od fenofáze růžového poupěte do cca 1- 2 týdnů po odkvětu). Racionální prevence zohledňuje důsledně průběh počasí. Za suchých period se neošetřuje a ošetří se až před předpokládanou změnou počasí (deštěm). Pokud nastane neočekávaný déšť (proběhne infekce) ošetříme kurativně. Při kurativní (postinfekční) ochraně ošetřujeme až po splnění podmínek pro infekci. Tento systém vychází z poznání vztahu mezi dobou ovlhčení, teplotou a infekcí (Mills, 1951, La Plant, Jones, 1980). K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, při důsledném dodržování doby kurativní účinnosti.

V sadu Nebílovy (okres Plzeň – jih, 1.6. a 3.6.) trvá slabý výskyt **obaleče zimolézového** (*Adoxophyes orana*) ve feromonových lapácích. Rovněž na Tachovsku (Velké Dvorce, 30.5. a 2.6.) a Rokycansku (Němčovice, 2.6.) zjištěn slabý výskyt tohoto škůdce.

Sledování letu dospělců obaleče zimolézového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Základem ochrany je jedno ošetření proti první generaci škůdce. Ovicidní ošetření je nutné provést ihned při zjištění úlovku nejméně 10 motýlků/ lapák/1-4 ha za 3-4 dny. Larvicidní ošetření se provádí při zjištění SET 2.100 HS od doby úlovku nejméně 10 motýlků na lapák/1-4 ha za 3-4 dny. V případě potřeby je možné provést preventivní ovicidní ošetření v době zvýšeného úlovku motýlků, nebo preventivní larvicidní ošetření při zjištění SET 2.100 HS od doby zvýšeného úlovku v lapácích.

Byl zaznamenán slabý a poté střední výskyt **obaleče jabloňového** (*Argyroplote variegana*) ve feromonových lapácích na Plzni - jihu (Nebílovy, 1.6. a 3.6.). V okrese Tachov zjištěn střední a poté slabý výskyt tohoto škůdce (Velké Dvorce, 30.5. a 2.6.) a v okrese Rokycany (Němčovice, 2.6.) zjištěn slabý výskyt tohoto škůdce.

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je podle signalizace cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

V sadu Nebílovy (1.6. a 3.6.) zjištěn slabý výskyt dospělců **obaleče jablečného** (*Cydia pomonella*) ve feromonových lapácích. V sadu Velké Dvorce (Tachovsko, 30.5.) zjištěn střední výskyt a 2.6. silný výskyt a na Rokycansku (Němčovice, 2.6.) zaznamenán rovněž střední výskyt tohoto škůdce.

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve

feromonových lapacích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 72-73)

V okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 1.6. a 3.6.) byl ve feromonových lapacích zjištěn slabý výskyt a poté nulový výskyt dospělců **obaleče východního (Cydia molesta)**. Ve feromonových lapacích na Tachovsku (k.ú. Tachov, 31.5. a 3.6., Halže, 31.5. a 3.6.) nebyl zjištěn žádný výskyt **obaleče švestkového (Cydia funebrana)**. V sadu v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 1.6.) byl zaznamenán slabý výskyt tohoto škůdce. Dne 3.6. zde nebyl zjištěn žádný obaleč švestkový.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÝ LAPAČ

Můra zelná (Mamestra brassicae) – první výskyt dospělců v okrese Klatovy (Horažďovice, 3.6.) Plzeň – jih (Těnovice, 2.6.).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová